

شیوه نامه مرکز مطالعات مرور نظام مند و متاآنالیز

Systematic REview and Meta-ANalysis center

(SYRMAN)

مقدمه

مطالعات مرور نظام مند برای پاسخگویی به یک سوال پژوهشی مبتنی بر ارزیابی بدون سوگیری همه مطالعات پژوهشی مربوط به آن سوال، طراحی می‌شود. با توجه به نقش کلیدی مطالعات مروری و از جمله مرور نظام مند و متاآنالیز به عنوان بالاترین سطح شواهد در فرآیندهای مرتبط با تصمیم‌گیری‌های بالینی و حتی سیاستگذاری‌های مبتنی بر شواهد، لازم است فرآیندهایی تعریف و اجرایی گردند که به بهترین نحو کیفیت انجام این گونه مطالعات را تضمین نمایند. در این راستا وزارتخانه با هدف ایجاد و مشارکت‌های علمی در زمینه طراحی، اجرا و انتشار مطالعات مرور نظام مند، مرکز مطالعات مرور نظام مند و متاآنالیز را ایجاد نموده است.

رسالت: تولید شواهد قابل اعتماد به منظور تصمیم‌گیری آگاهانه در نظام سلامت کشور و ارتقاء سلامت

ارزش‌ها:

اعتقاد و التزام به ارزش‌های والای انسانی و اخلاقی

احترام و رعایت اصول اخلاق در پژوهش بر پایه باورهای انسانی، اسلامی و بومی

اعتقاد به هم‌گرایی علوم پایه و بالینی در مرکز مطالعات مرور نظام مند و متاآنالیز

نظم و انضباط در کلیه خدمات مطالعات مرور نظام مند و متاآنالیز

ترویج و نگارش مقاله بر پایه اصول علمی و در قالب کار گروهی در مرکز مطالعات مرور نظام مند و متاآنالیز

التزام به اصول نویسندگی، رعایت حقوق مالکیت فکری و اخلاق نشر و مدیریت تضاد منافع

چشم انداز

مرکز مطالعات مرور نظام مند و متاآنالیز به عنوان هسته اصلی تحقیقات و پژوهش‌های مروری نظام مند و متاآنالیز بوده و در حرکت علمی خود سرآمد کشور خواهد بود. این مرکز به عنوان یک مرکز شناخته شده علمی در سطح کلیه دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور در توسعه مبانی علمی و اجرای مطالعات مرور نظام مند و متاآنالیز نقش موثری ایفا می‌نماید.

هدف کلی

آموزش، حمایت از اجرا و ارتقاء کیفیت مطالعات مرور نظام مند و متاآنالیز

اهداف اختصاصی

- تسهیل تولید شواهد معتبر در حوزه‌های علمی تخصصی از طریق انتشار نتایج مطالعات مرور نظام مند و متاآنالیز
- توسعه کمی و کیفی مطالعات مرور نظام مند و متاآنالیز در دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور
- ارتقاء سطح دانش و مهارت اعضای هیأت علمی، پژوهشگران و دانشجویان در مورد اهمیت، کیفیت و چگونگی فرآیند انجام مطالعات مرور نظام مند و متاآنالیز
- حمایت از پژوهشگران و اعضای هیات علمی در این حوزه بر اساس آخرین اصول علمی و اخلاقی

مرکز مطالعات مرور نظام مند و متاآنالیز زیر مجموعه معاونت تحقیقات و فناوری هر دانشگاه است.

شورای مرکزی مطالعات مرور نظام مند و متاآنالیز: این شورا متشکل از رئیس مرکز و اعضای شورا است که با ابلاغ معاون

تحقیقات و فناوری هر دانشگاه و به مدت دو سال منصوب می‌گردند.

اعضای شورا بایستی دارای حداقل یکی از شرایط ذیل بوده تا پس از تأیید احراز شروط توسط رئیس مرکز مرور سیستماتیک به

عضویت این مرکز در آیند.

- نویسنده اول یا مسئول حداقل سه مقاله مرور نظام مند و متاآنالیز چاپ شده در یکی از مجلات با نمایه‌های ISI، PubMed باشد.
- مؤلف کتاب چاپ شده در زمینه مطالعات مرور نظام مند و متاآنالیز باشد.
- مدرس دوره‌های آموزشی مطالعات مرور نظام مند و متاآنالیز با گواهی معتبر از معاونت تحقیقات و فناوری باشد.

ماده ۱: رئیس شورای مرکزی، در اولین جلسه رسمی مرکز توسط اعضا و از بین دو نفر متقاضی که دارای بالاترین امتیاز هستند، انتخاب و به معاون تحقیقات و فناوری هر دانشگاه پیشنهاد می گردند.

تبصره ۱: رئیس شورای مرکزی با ابلاغ معاونت تحقیقات و فن آوری و به مدت ۲ سال انتخاب می گردد.

تبصره ۲: شورای مرکزی موظف است به طور منظم جلسات را بر اساس تعداد پروپوزال های ارائه شده، تشکیل داده و جهت تعیین وضعیت پروپوزال ها و ارسال آن ها به داوران مربوطه تصمیم گیری نماید. مرکز مطالعات مرور نظام مند و متاآنالیز، مسئول ساماندهی و ارسال پروپوزال ها به داوران و اخذ نتایج داوری و اعلام آنها به مجریان طرح ها می باشد.

تبصره ۳: معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه موظف است ساز و کاری جهت ارائه تمامی پروپوزالهای مروری و متاآنالیز به این مرکز فراهم نماید.

واحدهای زیر مجموعه :

مرکز مرور نظام مند و متاآنالیز شامل کارگروه ها و واحدهای ذیل می باشد:

- ۱- کارگروه متدولوژی
- ۲- کارگروه علمی یا تخصصی (مطابق با کارگروه های تخصصی کاکرین)
- ۳- کارگروه پژوهشگران (شامل دانشجویان، دستیاران پژوهشی) که بر حسب نیاز در فرایندهای اجرایی مطالعات مروری وارد می شوند.

تبصره ۴: اعضای کارگروه متدولوژی باید متشکل از متخصصین خبره در زمینه متدولوژی مطالعات مرور نظام مند و متاآنالیز در سطح دانشگاهی، کشوری و بین المللی باشند. در این کارگروه راهنمایی های لازم توسط محققین خبره کارگروه علمی در کلیه مراحل از جمله تدوین و طراحی پیشرفته مطالعات مرور نظام مند و متاآنالیز، جستجوی هدفمند منابع، ساماندهی و غربالگری آنها و در نهایت آنالیز داده ها ارائه می شود. علاوه بر این برگزاری کارگاه های تخصصی و دعوت از اساتید و برنامه ریزی در این زمینه و همچنین ارتباط با مرکز بین المللی و از جمله Cochrane به عهده این گروه می باشد.

تبصره ۵: برای تشکیل کارگروه تخصصی وجود حداقل دو عضو هیات علمی متخصص در هر رشته الزامی است. سایر محققین علاقمند شامل اعضای هیات علمی که بر اساس فراخوان در کارگروه های تخصصی ثبت نام کرده اند، نیز می توانند به فراخور مورد نیاز در این کارگروه ها عضو شوند.

تبصره ۶: با تشکیل جلسه توسط رئیس مرکز در هر کارگروه تخصصی و نیز کارگروه متدولوژی یکی از اعضای هیات علمی به عنوان مسئول آن گروه و با ابلاغ معاون تحقیقات و فن آوری به مدت ۲ سال تعیین می گردد.

ماده ۲: کارگروه پژوهشگران متشکل از دستیاران پژوهشی (پژوهشیار) یا دانشجویانی است که به عنوان دستیار پژوهشی مراکز تحقیقاتی و اعضای هیات علمی فعالیت می نمایند. پس از هر دوره فراخوان تاییدیه اعضای این کارگروه با ابلاغ ریس مرکز مطالعات مروری و متآنالیز در این کارگروه اعلام می گردد. ابلاغ اعضای این کارگروه به مدت ۲ سال توسط رییس مرکز صادر می گردد.

ماده ۳: مرکز مرور نظام مند و متآنالیز تلاش می نماید تا با تعامل با حوزه معاونت پژوهشی و آموزشی و پژوهشگاه ها، پژوهشکده ها و دانشکده ها، مراکز تحقیقاتی و گروه های آموزشی ضمن تایید مطالعات مرور نظام مند و متآنالیز به عنوان موضوع پایان نامه گروه های مختلف، اولویت های هر حیطه را استخراج نماید.

ماده ۴: مرکز مطالعات مرور نظام مند و متآنالیز به صورت دوره ای به گروه های آموزشی اعلام می نماید تا موضوعات مورد نظر برای طرح های پایان نامه ای مروری را به این مرکز اعلام نمایند.

ماده ۵: به منظور ترغیب محققین به طراحی و اجرای مطالعات مرور نظام مند و متآنالیز، شورای مرکزی موظف است فراخوان های پروپوزال مروری را با ذکر عناوین و حیطه اولویت های تحقیقاتی شورای پژوهشی دانشگاه، همزمان و در قالب فراخوان طرح های غیرپایان نامه ای، به شکل ویژه به مراکز تحقیقاتی، مراکز آموزشی درمانی و دانشکده ها اعلام نموده و از شرایط و ضوابط فراخوان های غیرپایان نامه ای پیروی نماید.

ماده ۶: در خصوص ترتیب مراحل اجرای مطالعات مرور نظام مند، محققین بایستی خلاصه پروپوزال خود را جهت بررسی از طریق سامانه مدیریت اطلاعات انتشارات دانشگاه به مرکز تحقیقات یا دانشکده ها طبق روال متداول ارائه دهند. همچنین مجریان طرح های مروری موظفند خلاصه پروپوزال طرح تحقیقاتی خود را در فرم پیش نویس پروپوزال های مرور نظام مند و متآنالیز مصوبه شورای پژوهشی دانشگاه که از طریق سامانه معاونت تحقیقات و فن آوری قابل دانلود است، بارگزاری و ثبت نمایند.

تبصره ۱: خلاصه پروپوزال فارسی شامل عنوان در قالب (PICOTS)، جمعیت یا گروههای مورد مطالعه (Population)، مداخله، درمان، آزمون یا مواجهه مورد نظر برای جمعیت (Intervention)، مقایسه، مداخله جایگزین یا کنترل (Comparison)، پیامد یا نتایج مداخلات (Outcome)، زمان بندی (Timing)، طراحی مطالعه (Study design) بیان مسئله، اهداف کلی، استراتژی جستجو می باشد.

تبصره ۲: پروپوزال هایی که در Cochrane یا Prospero ثبت شده و کد دریافت کرده اند، بدون داوری وارد مرحله اجرایی می گردند.

تبصره ۳: با توجه به اینکه یکی از اهداف اصلی مرکز ایجاد انگیزه و جهت دهی به طرح های تحقیقاتی مرور نظام مند و متآنالیز می باشد، در راستای ساماندهی به عناوین و موضوعات این مطالعات، فراخوان های دوره ای غیرپایان نامه ای، RCT های اجرا شده در دانشگاه ها

و نیز پایان نامه های دانشجویی و منتورشیپ می تواند به عنوان بستری برای طرح موضوعات مطالعات مرور نظام مند و متاآنالیز در نظر گرفته شوند.

ماده ۷: شورای مرکزی در خصوص پروپوزال های دریافتی، موظف است طبق قوانین حاکم بر فراخوان طرح های پژوهشی، پروپوزال را به یکی از اعضای کارگروه متدولوژی و نیز یکی از اعضای کارگروه های تخصصی (علمی) جهت انجام داوری ارجاع دهد. سایر مراحل تصویب پروپوزال مانند قوانین جاری تصویب پروپوزال های غیر پایان نامه ای طی خواهد شد.

ماده ۸: سرپرست و دبیر کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه فراخوان تشکیل گروه های دانشجویی علاقمند به مرور نظام مند را در هر نیمسال تحصیلی در هر دانشکده اعلام می نمایند و دانشجویان علاقمند را جهت همکاری به مرکز مطالعات مروری و متاآنالیز معرفی می نمایند.

ماده ۹: معاونت پژوهشی به کلیه طرح های پایان نامه ای و غیر پایان نامه ای مرور نظام مند و متاآنالیز همانند سایر طرح های تحقیقاتی، متناسب با حجم کار به میزان مورد نیاز و پس از تایید کارگروه های تخصصی و شورای مرکزی، بودجه پژوهشی تخصیص می دهد. تبصره ۱: معاونت تحقیقات و فن آوری دانشگاه متعهد می گردد که همانند سایر طرح های تحقیقاتی، بر اساس نتیجه داوری شورای مرکزی و بسته به کیفیت طرح های تحقیقاتی به طرح های مرور نظام مند و متاآنالیز بودجه پژوهشی تخصیص دهد.

تبصره ۲: در طرح های مروری، هزینه حق الزحمه پژوهشگران و همکاران در زمینه جستجوی منابع، غربالگری، استخراج داده ها و آنالیز داده ها، خرید متن مقالات و نگارش و بازبینی متن مقاله و استفاده از مراکز تخصصی ویرایش مقالات در نظر گرفته می شود.

ماده ۱۰: مرکز مطالعات مرور نظام مند و متاآنالیز موظف است پس از تصویب پروپوزالهای ارائه شده، اعضای متشکل از کارگروه تخصصی، کارگروه متدولوژی و کارگروه دستیاران را در صورت اعلام نیاز به مجری طرح پیشنهاد دهد.

تبصره ۱: معرفی اعضای پیشنهادی با هماهنگی و موافقت کامل مجریان پروپوزال ها انجام خواهد شد و در صورت تایید مجری، اعضای معرفی شده به عنوان تیم تحقیق به گروه اضافه خواهند شد.

ماده ۱۱: شورای مرکزی مرور نظام مند و متاآنالیز تنها کارگروه تخصصی واجد شرایط برای بررسی طرح های تحقیقاتی اعم از پایان نامه ای و غیر پایان نامه ای در حیطه مطالعات مرور نظام مند و متاآنالیز می باشد به گونه ای که تمامی پایان نامه های دانشگاه در کلیه مقاطع تحصیلی می بایست توسط کمیته مرکزی مرور نظام مند و متاآنالیز داوری شوند و مستقیماً پس از داوری به شورای پژوهشی دانشگاه ارسال گردند.

کارگروه های علمی بر اساس تقسیم بندی Cochrane

کارگروه های علمی مطالعات مرور نظام مند و متآنالیز با عناوین زیر مطابق با فرمت کاکرین و بر اساس حروف الفبا، گروه بندی می گردند.
کارگروه های علمی می توانند بر حسب موضوعات مختلف تحقیقاتی و در سایر شاخه های علوم پزشکی و بهداشت نیز توسعه یابند.

جدول شماره ۱: کارگروه های تخصصی مطالعات مروری و متآنالیز بر اساس تقسیم بندی کاکرین

A	B	C	D	E
Acute Respiratory Infections Airways Anaesthesia	Back and Neck Bone, Joint and Muscle Trauma Breast Cancer	Childhood Cancer Colorectal Cancer Common Mental disorders Consumers and Communication Cystic Fibrosis and Genetic Disorders	Dementia and Cognitive Improvement Developmental, Psychosocial and Learning Problems Drugs and Alcohol	Effective Practice and Organization of Care Emergency and Critical Care ENT Epilepsy Eyes and Vision
F	G	H	I	K
Fertility Regulation	Gynaecological, Neuro-oncology and Orphan Cancer Gynaecology and Fertility	Haematological Malignancies Heart Hepato-Biliary HIV/AIDS Hypertension	Incontinence Infectious Diseases Inflammatory Bowel Disease Injuries	Kidney and Transplant
L	M	N	O	P
Lung Cancer	Metabolic and Endocrine Disorders Methodology Movement Disorders Multiple Sclerosis and Rare Diseases of the CNS Musculoskeletal	Neonatal Neuromuscular	Oral Health	Pain, Palliative and Supportive Care Pregnancy and Childbirth Public Health
S	T	U	V	W
Schizophrenia Sexually Transmitted Infections Skin Stroke	Tobacco Addiction	Upper GI and Pancreatic Diseases Urology	Vascular	Work Wounds